

”כה אמר עבדך יעקב”

יעקב נכנע בפני עשו הרשע כדי להציל תורה שבעל פה על ידי רבי ואנטונינוס

(מתוך ספר שביילי פנחס חלק ב' שיצא עתה לאור)

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

רבינו הקדוש ניצוץ יעקב אנטונינוס ניצוץ טוב של עשו

ונראה לבאר ענין זה ביתר הרחבה, על פי מה שגילה לנו ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן פג), כי "אנטונינוס הוא גלגול של עשו ורבי הוא גלגול של יעקב", והוסיף שמטעם זה נקרא רבי יהודה הנשיא שכן נשי"א נוסריקון ניצוץ של יעקב אבינו, וזהו שהשיב הקב"ה לרבקה אמנו (בראשית כה כג): "ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך, גיים כתיב כמו גאים, אלו אנטונינוס ורבי", שהם ניצוץ של עשו ויעקב.

ויש לומר שכוונת ה"מגלה עמוקות" לבאר בזה הפסוקים בפרשת תולדות (בראשית כה כב): "ויתרוצצו הבנים בקרבה", ופירש רש"י: "רבתינו דרשוהו לשון ריצה, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתח עבודת אלילים עשו מפרכס לצאת". והנה כאשר ראתה שכן אחד הוא רשע, "ותאמר אם כן למה זה אנכי", כלומר מדוע סיבב הקב"ה שרשע כזה יולד בעולם על ידי.

לכן כדי להניח דעתה של רבקה אמנו: "ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך", ופירש רש"י: "גיים כתיב אלו אנטונינוס ורבי", פירוש, שהם היו הניצוץ של עשו ויעקב, וזכה רבינו הקדוש לכתוב ולסדר תורה שבעל פה רק על ידי שמצא חן בעיני אנטונינוס שלא מנע בעדו, ועל ידי זה היה תיקון גם לאותו ניצוץ טוב שהיה טמון בעשו הרשע.

מעתה אמינא מילתא חדתא בעזרת החונן לאדם דעת, כי מה ששלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו לדבר אליו דברים רכים: "כה אמר עבדך יעקב... ואשלחה להגיד לאדוני למוצוא חן בעיניך", הוא משום שהשיג יעקב ברוח קדשו כי בעשו הרשע טמון הניצוץ הטוב של אנטונינוס מלך רומי, שבזכותו כתב רבינו הקדוש הניצוץ של יעקב תורה שבעל פה, על כן במקום להילחם עם עשו עשה כל מיני השתדלות להתרצות לפניו שישלים עמו מרצונו הטוב, כדי לעשות בכך פועל דמיוני לעורר בקרבו הניצוץ הטוב של אנטונינוס שעתיד להיכנע בפני רבינו הקדוש.

לפי זה יתבאר ביתר שאת מה שהקדים יעקב לומר למלאכים: "ויצו אותם לאמר", ורמז במלת לאמר נוסריקון לימי אנטונינוס מלך רומי, כדי שלא יתפלאו על מה שעומד לבקש מהם לדבר בהכנעה לפני עשו: "כה אמר עבדך יעקב", על כן הקדים ללמד שכוונתו לעשות הכנה לרבינו הקדוש ניצוץ יעקב, שיכנע בפני הניצוץ הטוב של אנטונינוס שהיה טמון אצל עשו, כדי להציל תורה שבעל פה שלא תשתכח מישראל. ויש לומר כי ענין זה רמז גם במה שאמר: "כה אמר עבדך יעקב" - אמ"ר נוסריקון אנטונינוס מלך רומי, לרמז ששכנע בפני הניצוץ הטוב של אנטונינוס שטמון אצל עשו.

מדרש: רבינו הקדוש כשהיה עולה לבית המלכות, היה מסתכל בפרשה זו ללמוד מיעקב איך להתנהג שם רבי כתב: "מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס", כי למד מיעקב שאמר לעשו: "כה אמר עבדך יעקב". רמב"ן: "מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות... היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם של"ה הקדוש: "פרשה זו לא לבד על יעקב יצא כי אם על יוצאי חלציו גם כן, כי מעשה אבות סימן לבנים"

וכן רבינו הקדוש כתב ששה סדרי משנה משום: "עת לעשות לה' הפרו תורתך", כמו שכתב הרמב"ם (הקדמה ליד החזקה): "ולמה עשה רבינו הקדוש כך ולא הניח הדבר כמות שהיה, לפי שראה שתלמידים מתמעטין והולכין והצרות מתחדשות ובאות, ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת, וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות, חיבר חיבור אחד להיות ביד כולם כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח".

וכן כתב "רבנו בחיי" פרשת כי תשא (שמות לד כז): "ורבינו הקדוש שחיבר המשנה ולימד אותם ברבים וכתבוה הכל בימיו, כוונתו היתה כדי שלא תשכח תורה מישראל, שראה הרשעה מתפשטת בעולם וישראל מתפזרין בגלות, על כן הותר לו לעשות כן משום שנאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך".

והנה מה שהצליח רבינו הקדוש לכתוב תורה שבעל פה, אף שמלכות רומי שלטה אז בתוקף שגזרה גזירות קשות על ישראל, הוא רק בזכות הברית שעשה אנטונינוס מלך רומי עם רבינו הקדוש ונתן לו רשות לכך, ועל זה התפלל משה רבינו: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" - "ואתחנן" היא אותיות ו-אתחנן, התפלל על ו' סדרי משנה שכתב רבי, "בעת ההיא" - משום "עת" לעשות לה' הפרו תורתך, לאמר נוסריקון לימות אנטונינוס מלך רומי ורמז במלת אעבר"ה נוסריקון אנטונינוס עשה ברית רבינו הקדוש עכדה"ק.

מעתה יש לומר כי זהו שרמז יעקב אבינו למלאכים ששלח אל עשו אחיו: "ויצו אותם לאמר", היינו לאמר לדורות כמו שפירש ה"אגרא דכלה", שילמד רבינו הקדוש ממנו להיכנע לפני אנטונינוס, אך בנוסף על כך רמז במלת לאמר נוסריקון לימות אנטונינוס מלך רומי, שעשה בזה הכנה לרבינו הקדוש שיכתוב כן לאנטונינוס מלך רומי: "כה אמר עבדך יעקב".

"לאמר" שנראה כמיותר, כי אין לפרש שהכוונה בזה לאמר לאחרים, שהרי ענין זה מפורש בהמשך הכתוב: "כה תאמר לאדוני לעשו". וביאר בדברי קדשו על פי המבואר במדרש (ב"ר עה ה):

"ויצו אותם לאמר כה תאמר לאדוני לעשו, רבינו אמר לרבי אפס, כתוב חד אגרא מן שמי למרן מלכא אנטונינוס, [כתוב לי אגרת משמי למרן מלך אנטונינוס]. קם וכתב, מן יהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס, נסבה וקרייה וקרעיה [לקח רבינו הקדוש את המכתב וקראו וקרעו, משום שלא כתבו בהכנעה]. אמר ליה [רבינו הקדוש]. כתוב מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס. אמר ליה [רבי אפס], רבי מפני מה אתה מבה על כבודך, [לכתוב מן עבדך יהודה]. אמר ליה [רבי], מה אנא טב מן סבי, [וכי אני טוב מסבא יעקב]. לא כך אמר, כה אמר עבדך יעקב".

נמצינו למדים מזה, שרבינו הקדוש למד מיעקב אבינו להיכנע בפני אנטונינוס, כמו שנכנע הוא בפני עשו לומר: "כה אמר עבדך יעקב". מעתה יש לומר שזהו פירוש הכתוב: "ויצו אותם לאמר", רמז במלת "לאמר" לאמר לדורות שילמדו ממנו דבר זה, "כה תאמר לאדוני לעשו, כה אמר עבדך יעקב", שגם רבינו הקדוש יאמר כן לפני אנטונינוס: "מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס" עכדה"ק.

ויש להוסיף על זה פרפרת נאה, על פי מה שכתב ב"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן פב), רמז הכתוב (דברים ג כג): "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר", כי משה רבינו ראה ברוח קדשו שעתיד רבינו הקדוש לסדר בכתב ו' סדרי משנה שהם כלל תורה שבעל פה, ואף על פי שמצד הדין (גיטין ס): "דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב", הרי כבר אמרו (שם) כי משום (תהלים קיט כז): "עת לעשות לה' הפרו תורתך", מותר לכתוב גם תורה שבעל פה.

בפרשתנו פרשת וישלח (לב ה): "ויצו אותם לאמר כה תאמר לאדוני לעשו, כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה".

שנינו על כך מאמר חריף במדרש (ב"ר עה ג): "וישלח יעקב, רב הונא פתח, (משלי כו יז) מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו, [רש"י במשלי: העובר להתעבר על ריב לא לו, הרי הוא כאוחז באזני כלב הגורם שישכנו על חנם]. אמר לו הקב"ה, לדרכו היה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו, כה אמר עבדך יעקב". משמע מזה שיעקב אבינו לא עשה כראוי, במה ששלח מלאכים לעשו להתפייס עמו, ועוד הכניע עצמו לפניו לומר: "כה אמר עבדך יעקב".

אולם במקום אחר מצינו במדרש (ב"ר עה טו): "רבינו כד הוה סליק למלכותא הוה מסתכל בהדא פרשתא". פירוש, רבינו הקדוש כשהיה עולה לבית המלכות להשתדל על עניני הדת, היה מסתכל בפרשה זו ללמוד מיעקב איך להתנהג בבית המלכות. ומפרש במדרש שהקפיד שלא לקחתו עמו גוי ללוותו, כי למד מיעקב שגם אחרי שנתפייס עם עשו סירב ללכת עמו יחד.

וכתב הרמב"ן (בראשית לג טו): "מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות, כשהיה בא ברומה בחצר מלכי אדום על עסקי הציבור, היה מסתכל בפרשה זו ללכת אחרי עצת הזקן החכם, כי ממנו יראו הדורות וכן יעשו".

וכן כתב בשל"ה הקדוש (פרשה זו אות ו): "ודע שענין פרשה זו לא לבד על יעקב יצא כי אם על יוצאי חלציו גם כן, כי מעשה אבות סימן לבנים וכמו שהאריך הרמב"ן... וכמו שנהג הוא לדורון לתפילה ולמלחמה, כן נוהגין אנחנו בדורינו לבני עשו, ואין כוחינו אלא בפניו להתפלל להשי"ת בעת צרה, ומלחמה להלחם עם האומות לא שייך לנו.

אך ענין המלחמה עמהם, תוקף השתדלות שמחויבין השתדלנים מישראל, להעזי פניהם נגד מלך והשרים ולהשתדל עבור ישראל בכל חנם, אף שמראים להם פנים זועפות ודוחים אותם יחזרו וילכו, וזהו קיום ועמוד הגולה, כי הפרשה הזו הכל היא לדורות עד שיבא משיח צדקינו".

הרי לנו מעשה רב מרבינו הקדוש, שלמד הלכה למעשה מפרשה זו של שליחת המלאכים לעשו אחיו איך להתנהג בבית המלכות, ובודאי שסבר כי כל מה שעשה יעקב כשנפגש עם עשו היה כראוי וכנכון, כדברי הרמב"ן: "מפני שהיתה קבלה בידם שזו פרשת גלות", הנה כי כן מצוה עלינו להתעמק כדי להבין מעט מזעיר כוונתו של יעקב אבינו, מה ראה על ככה ששלח את המלאכים לעשו ועוד הכניע עצמו לפניו לומר: "כה אמר עבדך יעקב".

יעקב עשה הכנה להציל תורה שבעל פה

נקדים מה שכתב ב"אגרא דכלה" לפרש הפסוק: "ויצו אותם לאמר", וצריך ביאור תיבת

ויש להוסיף בזה עוד, על פי מה שכתב רבינו בחיי פרשת בא (שמות יג א) לפרש מה שמצינו בתורה פעמים רבות: **"וידבר ה' אל משה לאמר"**, לשון דיבור ולשון אמירה ביחד, דיבור הוא רמז על תורה שבכתב ואמירה היא רמז על תורה שבעל פה, כי בכל מצוה נמסרה למשה תורה שבכתב ותורה שבעל פה. לפי זה יש לומר כי זהו רמז הפסוק: **"ויצו אותם לאמר"**, שגילה להם תכלית שליחותם אל עשו **"לאמר"**, להציל את התורה שבעל פה שרמוזה במלת **"לאמר"**, ורמז גם במלת **לאמר** - **לימי אנטונינוס מלך רומי**, אשר אז תהיה הצלה לתורה שבעל פה.

יעקב שלח לעשו מלאכים שנשלחו אליו

ועתה בא וראה דבר פלא, מנין באמת למד יעקב אבינו כי זהו רצון ה', שיעשה הכנה לעורך הניצוץ הטוב של אנטונינוס שהיה טמון אצל עשו, כדי שיזכה רבינו הקדוש ניצוץ יעקב לכתוב תורה שבעל פה שלא תשתכח מישראל.

נקדים מה שכתב ב"ישמח משה" דבר נפלא לפרש הכתוב בתחילת פרשתינו: **"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום"**. ופירש רש"י: **"מלאכים ממש"**, בהקדם לפרש הפסוקים (סוף פרשה הקודמת): **"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה, ויקרא שם המקום ההוא מחנים"**. וידוע מה שדקדק רש"י למה קרא המקום ההוא **"מחנים"** שתי מחנות, הלא לא ראה רק מחנה אחת.

אך הביאור בזה, כי ישנם שני מיני מלאכים, א. מלאכים שנבראו על ידי הקב"ה בששת ימי בראשית, ב. מלאכים הנבראים על ידי עבודת הצדיק מהתורה והמצוות שלו, וההבדל ביניהם הוא כי המלאכים שנבראו בששת ימי בראשית נבראו לפני הצדיק, ואילו המלאכים שנבראו על ידי מצוות הצדיק בהכרח שנבראו אחריו.

והנה כתיב (תהלים צא יא): **"כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך"**, ומבואר ב"מגיד משרים" להבית יוסף, שהמלאכים שנבראו על ידי מצוות הצדיק מלווים אותו ונמצאים עמו תמיד, אך יעקב אבינו לא רצה להשתמש באותם המלאכים שנבראו מהתורה והמצוות שלו כדי שלא להנות מכתרה של תורה.

אולם כאשר חזר יעקב מחרן עם המלאכים שלו שליוו אותו תמיד: **"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים"**, לא המלאכים שלו שנבראו מהמצוות שלו, אלא מלאכי אלקים שברא הקב"ה בששת ימי בראשית: **"ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלקים זה"**, שאינם המלאכים שנבראו מהמצוות שלי שאותם אני מכיר, אלא מחנה אלקים זה שנבראו בששת ימי בראשית, **"ויקרא שם המקום ההוא מחנים"** - שתי מחנות, מחנה המלאכים שנבראו מהמצוות שלו ומחנה אלקים ששלח אליו הקב"ה.

והנה התבונן יעקב מדוע שלח הקב"ה אליו מלאכים שנבראו בששת ימי בראשית, הלא יש לו מספיק מלאכים שנבראו מתורתו ומצוותיו המלווים אותו תמיד, ומזה הבין כי זהו רצונו יתברך שישתמש בהם לשלוח אותם אל עשו אחיו ועשה כן, וזהו ביאור הפסוק: **"וישלח יעקב מלאכים לפניו"**, כלומר ששלח אותם מלאכי אלקים שנבראו **"לפניו"** בששת ימי בראשית. וזהו שפירש רש"י: **"מלאכים ממש"**, פירוש, לא מלאכים שנבראו מהמצוות שלו שבכך יש להם קשר עם בני אדם, אלא מלאכי אלקים ממש שנבראו בששת ימי בראשית עכדה"ק.

יעקב שלח מלאכי גמר"א ג'בריאל מ'כאל ר'פאל א'וריאל

עתה הבה נראה מי היו מלאכי אלקים ששלחם הקב"ה אל יעקב, הנה ב"סדר תפילת

הדרך" מובא הפסוקים: **"ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, ויאמר יעקב כאשר רא"ם (ראשי תיבות ר'פאל א'וריאל מ'כאל), מחנה אלקים (גבריאל) זה, ויקרא שם המקום ההוא מחנים"**. מבואר מזה שהקב"ה שלח אליו ארבעה מלאכי המרכבה: **מיכאל גבריאל אוריאל רפאל**, שאנו מזכירים בקריאת שמע שעל המטה: **"בשם ה' אלקי ישראל מימיני מיכאל ומשמאלי גבריאל מלפני אוריאל ומאחורי רפאל ועל ראשי שכינת אל"**.

וכתב ב"אגרת הטייל" מהגאון רבינו חיים אחיו של המהר"ל מפראג (חלק הרמז אות ג): **"גמרא נוטריקון ג'בריאל מ'כאל ר'פאל א'וריאל, מגיד שכל מי שעוסק בגמרא, הנה מלאכי ה' סביב לו לשמרו מכל רע, מימינו מיכאל, ומשמאלו גבריאל, ומלפניו אוריאל, ומאחוריו רפאל"**. ויש לומר הביאור על כך, על

אנטונינוס הטמון בעשו, שבזכותו יכתוב רבינו הקדוש תורה שבעל פה שלא תשתכח מישראל, כי כאשר ראה שהקב"ה שלח אליו ד' מלאכי המרכבה, הממונים על תורה שבעל פה וסימנם **גמר"א** - **ג'בריאל מ'כאל ר'פאל א'וריאל**, הבין מזה שהקב"ה שלחם אליו לסייע לו להציל את התורה שבעל פה משכחה.

על כן שלחם אל עשו אחיו לעורר הניצוץ הטוב אנטונינוס שישלים עם רבינו הקדוש הניצוץ של יעקב: **"ויצו אותם לאמר"** - **לימי אנטונינוס מ'לך רומי**, ולפי זה מבואר ביתר שאת הנהגת רבינו הקדוש, שכל פעם שהיה צריך ללכת אל אנטונינוס למד פרשה זו, שיעקב אבינו עשה בה הכנה לקשר הנפלא שעתיד להיות בין רבי לאנטונינוס.

"ויצו אותם לאמר" – לאמר לדורות בימי רבי, לאמר"ר נוטריקון ל'ימות א'נטונינוס מ'לך ר'ומי יעקב עשה הכנה לרבינו הקדוש ניצוץ יעקב, שיכתוב תורה שבעל פה כדי שלא תשתכח מישראל יעקב שלח לעשו ד' מלאכים שסימנם גמר"א ג'בריאל מ'כאל ר'פאל א'וריאל, כדי להציל תורה שבעל פה רבינו הקדוש נקרא רב"י סתם, כי בגודל קדושתו ביטל שר השכחה קליפת רי"ב שהיא אותיות רב"י

ביטול קליפת רי"ב שר השכחה

ויש להעמיס ענין זה בכוננת המדרש שהבאנו בתחילת המאמר: **"וישלח יעקב, רב הונא פתח, מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו, אמר לו הקב"ה, לדרכו היה מהלך ואתה משלח אצלו ואומר לו, כה אמר עבדך יעקב"**. הנה בהשקפה ראשונה נראה כאילו שהקב"ה בא בטענה כנגד יעקב.

אך לאמיתו של דבר רמז הקב"ה, שכל מה שעשה יעקב לא היה אלא כדי להציל תורה שבעל פה, דהנה ידוע שישנם ל"ו מסכתות בתורה שבעל פה כמו שהאריך בשו"ת "יהודה יעלה" (סימן א), וסימנך (חבקוק ג ו): **"הליכות עולם לו"**, כלומר הליכות עולם היא בזכות ל"ו מסכתות בתורה שבעל פה.

נקדים מה ששינוי בגמרא (שבת קמז:): **"רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם** [למקומות של יין ומרחצאות], **אימשך בתייהו** [נמשך אחרי היין והמרחצאות], **איעקר תלמודיה** [נשתכח תלמודו], **כי הדר** [כשחזר לעירו], **בעא למיקרא החדש הזה לכם**, [אך במקום זה טעה] **אמר החרש היה לכם**, [החליף אות ד' של החדש עם ר' של החרש, אות ז' של הזיה עם י' של היה, ואות כ' של לכים עם ב' של לבים], **בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה"**, [ביקשו החכמים רחמים עליו ונזכר בתלמודו].

וביאר ב"לקוטי שושנים" להמקובל האלקי הקדוש רבי שמשון מאוסטרפאלי זצ"ל הי"ד, מדוע טעה רבי אלעזר בן ערך דוקא בטעות כזו, לומר במקום: **"החדש הזה לכם"** - **"החרש היה לכם"**, על פי מה שכתב בספר "ציוני" להמקובל האלקי רבי מנחם ציוני:

"קליפה אחת נקראת רי"ב, ועמה תר"ה חיילות במנין אדר"ת שער, וקליפה זו רי"ב

ממונה להשכיח ולהעקיר תורתן של תלמידי חכמים בשעת חליים, והשם הגדול הנקרא כד"ת הכתוב על מצחו של משיח ב"ן דוד, מבטל אותה קליפה עם חיילותיה תר"ה".

לפי זה אומר הקדוש רבי שמשון מאוסטרפאלי בלשון קדשו:

"ולדעתי זה סוד גדול מה דאיתא בגמרא, שרבי אלעזר רצה לקרות החדש הזה לכם, ויקרא החרש היה לכם, ולמה דוקא טעה טעות כזה, אלא כי הוא קרא מאות ד' [של החדש] ר' [של החרש], ומאות ז' [של הזיה] י [של היה] ומאות כ' [של לכים] ב' [של לבים], נמצא שטעה והחליף לאותיות רי"ב, לרמז שקליפה הנקראת רי"ב היא שגרמה לשכחתו, ויש לדעת, החר"ש הי"ה לב"ם גימטריא תר"ה ורומז על תר"ה חיילותיה".

שם כד"ת המבטל קליפת השכחה

בספר "זקוקין דנורא ובעירין דאשא" על התנא דבי אליהו (הקדמה דף טז טור ג), מבאר באריכות דברי הקדוש רבי שמשון הנזכר בדרך פרד"ס, ותוכן דבריו כי עשו הרשע הוא בבחינת קליפת רי"ב הממונה להשכיח תלמודו של תלמיד חכם, שהרי אצלו כתוב: **"ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שער"**, הרומז על תר"ה חיילותיה כמנין אדר"ת של קליפת השכחה רי"ב.

וזהו ביאור המדרש (ב"ר סה כ): **"הקול קול יעקב והידים ידי עשו, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו, ואם לאו הידים ידי עשו"**. כלומר אם קולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות שעוסקים בתורה, כי אז אין ידי עשו קליפת רי"ב עם תר"ה חיילותיה כמנין אדר"ת שולטות, שהרי אם היו שולטות לא היו יכולים לעסוק בתורה מחמת השכחה.

והוסיף שם דבר נפלא בענין שם כד"ת המבטל קליפת השכחה רי"ב, על פי דקיימא לן בכל מקום שהאיסור בטל ברוב היתר חד בתרי, ונלמד ממה שכתוב (שמות כג ב): **"אחרי רבים להטות"**, והנה שם כד"ת בגימטריא מכוון ב' פעמים רי"ב, לרמז שמבטל קליפה זו חד בתרי.

וכתב הגה"ק החיד"א ב"פני דוד" (פרשת בא ד"ה החדוש): **"דמהאי טעמא קורין רב"י למוסמך, לבטל קליפת רי"ב המשכחת"**. ויש לומר כי מטעם זה כשנשתכח תלמודו של רבי אלעזר בן ערך על ידי קליפת רי"ב הגורם שכחה: **"בעו רבנן רחמי עליה והדר תלמודיה"**, כי רבנן המתוארים בשם רב"י בכוחם לבטל שכחה הבאה מקליפת רי"ב.

יומתק להבין בזה מדוע זכה רבינו הקדוש שנקרא **רב"י** סתם, כמו שמצינו (שבת לב:): **"מכדי רבי יהודה הנשיא היינו רבי"**, וכן (יבמות מה:): **"ומאן רבי יהודה הנשיא רבי"**. לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שזכה בגודל קדושתו לבטל שכחת התורה שבעל פה מישראל, על כן לו נאה ולא יאה להיקרא **רב"י** סתם, לרמז שביטל שר השכחה קליפת רי"ב מישראל. וזהו ביאור מאמרם (ברכות נז:): **"הרואה רבי בחלום יצפה לחכמה"**. כי רב"י רומז על ביטול השכחה הבאה מקליפת רי"ב, וכיון שנתבטלה ממנו קליפת השכחה ממילא יזכה לחכמה.

מעתה יש לומר כי זהו רמז הכתוב: **"מחזיק באזני כלב עובר"**, יעקב אבינו החזיק באזני כלב הוא עשו הרשע, ומפרש ואומר הטעם לכך, **"מתעבר על ריב"**, משום שנתמלא עברה על עשו בעל אדרת שער שהוא קליפת רי"ב שר השכחה, שנתעורר בימי הרומיים להשכיח תורה שבעל פה מישראל, עד כדי כך שכמעט גרם **"לא לו"** - שלא יהיה להם ל"ו מסכתות בתורה שבעל פה, לכן יפה עשה יעקב ששלח אליו המלאכים שסימנם **גמר"א** - **ג'בריאל מ'כאל ר'פאל א'וריאל**, כדי לעורר אצלו הניצוץ הטוב של אנטונינוס שבזכותו כתב רבינו הקדוש תורה שבעל פה.